

ผึ้งพันธุ์

ชื่อไทย : ผึ้งพันธุ์

ชื่อสามัญ/ชื่ออังกฤษ : Indian honey bee

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Apis cerana*

โดย นางสาวจิตตินันท์ ขาดทองสุข
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
กลุ่มส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจ

สถิติการผลิต				ปริมาณและมูลค่าส่งออกน้ำผึ้ง			ปริมาณและมูลค่านำเข้าน้ำผึ้ง		
	ปี 60	ปี 61	ปี 62	ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
จำนวนเกษตรกร (ราย)	1,215	1,313	1,273	2560	12,855.22	962.00	2560	2,259.30	189.78
จำนวนพันธุ์ผึ้ง (รัง)	353,724	382,002	367,749	2561	10,275.91	778.25	2561	1,451.46	118.52
ผลผลิตน้ำผึ้ง	30 กก./รัง			2562	7,922.95	617.53	2562	1,698.75	116.59
จำหน่ายในประเทศ	30-35 %								
ส่งออกต่างประเทศ	65-70 %								
แหล่งผลิต				ปริมาณและมูลค่าส่งออกนมผึ้ง			ปริมาณและมูลค่านำเข้านมผึ้ง		
ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แพร่ อุตรดิตถ์ ลำปาง พะเยา พิษณุโลก น่าน พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ สุโขทัย				ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดเลย อุตรดิตถ์ ขอนแก่น หนองบัวลำภู นครราชสีมา ร้อยเอ็ด สุรินทร์ หนองคาย				2560	7.57	12.32	2560	79.11	51.21
ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี				2561	9.47	9.07	2561	57.09	37.35
ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี สระแก้ว ชลบุรี				2562	4.01	6.20	2532	49.98	32.36
ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี				ราคาขายน้ำผึ้งที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศ (บาท/กิโลกรัม)					
ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช สงขลา สุราษฎร์ธานี				ปี	2558	2559	2560	2561	2562
ต้นทุน / ผลตอบแทน การผลิตน้ำผึ้ง (ปี 2562)				ราคา	100-140	120-180	85-140	100	100
ต้นทุนผันแปร (บาท/รัง)	850.00 บาท			ปริมาณการส่งออกน้ำผึ้ง ปี 2562			ปริมาณการนำเข้าน้ำผึ้ง ปี 2562		
ต้นทุนคงที่ (บาท/รัง)	1,700.00 บาท			ไต้หวัน	36.18 %		จีน	53.19 %	
รวมต้นทุนทั้งหมด (บาท/รัง/ปี)	2,550.00 บาท			สหรัฐอเมริกา	16.29 %		เมียนมาร์	22.89 %	
ต้นทุนการผลิตน้ำผึ้ง/กก.	85.00 บาท			อินโดนีเซีย	11.69 %		เวียดนาม	10.17 %	
รายได้จากการขายน้ำผึ้ง/รัง	3,000 -3,600 บาท			แคนาดา	9.83 %		ไทย	6.18 %	
ราคาน้ำผึ้งที่เกษตรกรขายได้/กก.	100.00 บาท			จีน	6.22 %		ออสเตรเลีย	2.07 %	
กำไรจากการขายน้ำผึ้ง/กก.	44.12 บาท			อื่น ๆ	19.80 %		อื่น ๆ	5.50 %	
ราคาขายปลีก/ขวด (750 ซี.ซี.)	150-250 บาท								

ที่มา : กรมศุลกากร

ศักยภาพ/จุดเด่น	ปัญหาข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา/แก้ไข
<p>การผลิต</p> <p>การเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของประเทศไทยได้เจริญเติบโตเป็นอุตสาหกรรมการเลี้ยงผึ้ง เนื่องจากประเทศไทยมีความหลากหลายของพืชอาหารผึ้ง เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ทานตะวัน งา ยางพารา เงาะ นุ่น ข้าวโพด รวมทั้ง วัชพืช ได้แก่ สาบเสือ ชักไถ่ย่าน และไมยราบ สามารถเลี้ยง แยกขยายรัง และเก็บผลผลิตน้ำผึ้งได้หลากหลายชนิด นอกจากนี้ยังมีผลผลิตอื่นๆ ที่เกิดจากการเลี้ยงผึ้ง เช่น นมผึ้ง (รอยัล เยลลี่) เกสรผึ้ง ไขผึ้ง พรอพอลิส และพิษผึ้ง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการมากกว่า 1,000 ล้านบาทต่อปี</p> <p>ปัจจุบัน</p> <p>การเลี้ยงผึ้งของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม อุตสาหกรรมการเลี้ยงผึ้งของประเทศไทยจะต้องปรับตัวต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนแปลงการปลูกพืชของประเทศไทย ซึ่งส่งผลต่อปริมาณพืชอาหารของผึ้งและปริมาณผลผลิตน้ำผึ้ง นอกจากนี้ยังมีผลกระทบจากการนำเข้าและส่งออก น้ำผึ้งด้วย ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเลี้ยง การผลิตน้ำผึ้งและผลิตภัณฑ์จากผึ้งให้มีคุณภาพดีตามมาตรฐานการผลิตน้ำผึ้ง (GAP) และมาตรฐานสินค้า เกษตรน้ำผึ้ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน</p>	<p>การผลิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เกษตรกรขาดการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 2. ขาดการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้ง ไม่มีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน และมีแหล่งจำหน่ายน้อยราย 3. ขาดการพัฒนาสายพันธุ์ผึ้งอย่างต่อเนื่อง 4. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อการเลี้ยงผึ้ง พืชอาหาร และการเก็บผลผลิตน้ำผึ้ง 5. มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างแพร่หลายในบริเวณ แหล่งพืชอาหารผึ้ง <p>การแปรรูป</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์อยู่ในวงจำกัด และไม่ต่อเนื่อง 2. เกษตรกรขาดความรู้และความเชื่อมั่นในด้านการแปรรูป ผลิตภัณฑ์ <p>การตลาด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้บริโภคถึงคุณประโยชน์ของการบริโภคน้ำผึ้ง 2. เกษตรกรรายย่อย ไม่มีการจัดการผลผลิตเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 3. เกษตรกรขาดการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด 	<p>การผลิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการผลิตวัสดุและอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้ง 2. ผลิตนางพญาผึ้งสายพันธุ์ดี สนับสนุนการเลี้ยงผึ้งและพัฒนาสายพันธุ์ดีให้กับเกษตรกร 3. ประชาสัมพันธ์และแจ้งเตือนเกษตรกรเพื่อรับมือกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง 4. ส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งตามระบบการผลิตแบบแปลงใหญ่ 5. ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ด้านการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย <p>การแปรรูป</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผึ้งเพื่อเพิ่มมูลค่าและลดปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำ 2. สนับสนุนการศึกษาวิจัยการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ <p>การตลาด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รณรงค์การบริโภคน้ำผึ้งและผลิตภัณฑ์ผึ้ง โดยประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงประโยชน์ และคุณค่าทางโภชนาการ ผ่านสื่อต่างๆ เช่น บทความทางวิชาการ เว็บไซต์ 2. สนับสนุนให้มีระบบตลาดผูกพันตามข้อตกลง (Contract Farming) กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้ง และผู้ประกอบการ 3. ร่วมออกร้านแสดงสินค้าน้ำผึ้งและผลิตภัณฑ์ผึ้งในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ และร่วมจัดงานนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงผึ้งและผลิตภัณฑ์ผึ้ง